

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 13 § lagen om tryggande av deponenternas fordringar i andelslag som bedriver sparkasseverksamhet.

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om tryggande av deponenternas fordringar i andelslag som bedriver sparkasseverksamhet ändras. Om ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet har blivit insolvent på det sätt som lagen avser före 1.4.1995, skall enligt förslaget även depositioner som gjorts i andelslagets

sparkassa efter 1.1.1994 tryggas genom att kapitalet i dessa depositioner inlöses till staten. Propositionen ansluter sig till tilläggsbudgetpropositionen för 1995.

Avsikten är att lagen skall träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläget och de föreslagna ändringarna

I Finland har andelslag som bedriver handelsrörelse redan mycket länge haft rätt att av sina medlemmar ta emot depositioner som vad villkoren beträffar är jämförbara med bankdepositioner. Denna rättighet har andelslagen utövat genom en särskild sparkasseverksamhet. Sparkasseverksamheten inleddes i början av seklet och redan på 1920-talet utvidgades den till att omfatta största delen av andelslagen.

Sparkasseverksamhet bedrivs i Finland av medlemsandelslagen i Centrallaget för handelslagen i Finland (SOK). Tidigare bedrev också Andelslaget Eka-koncernen och Andelsaffären Elanto sparkasseverksamhet. Andelslaget Eka-koncernen tvingades upphöra med mottagandet av sparkassedepositioner efter att koncernen underställts företagssaneringsförfarande i oktober 1993. Andelsaffären Elanto tvingades för sin del upphöra med mottagandet av depositioner i mars 1995, då företagssaneringsförfarande inleddes vid andelsaffären. Andra andelslag än sådana som bedriver handelsrörelse har inte bedrivit sparkasseverksamhet.

Av SOK:s medlemsandelslag bedriver 23 regionala handelslag och 14 lokala handelslag sparkasseverksamhet. SOK:s medlemsandelslag har ca 1 090 milj. mk (31.3.1995) i sparkassedepositioner. Sparkassedepositioner har tagits emot i sammanlagt ca 560 kontor. Två ömsesidiga garanticirklar utgör säkerhet för sparkassedepositionerna i SOK:s medlemsandelslag. De regionala handelslagen garanterar övriga regionala handelslags förbindelser, och de lokala handelslagen övriga lokala handelslags förbindelser. I den ömsesidiga garantiförbindelsen förbinder sig varje handelslag till proprietärborgen för skada, som drabbar eller hotar drabba sparkassedeponenterna i ett annat handelslag på grund av att handelslaget inte till sina medlemmar kan betala de tillgodohavanden som grundar sig på sparkassedepositionerna. SOK:s handelslagsrevision inspekterar och övervakar sparkasseverksamheten genom att utöva tillsyn över sina medlemsandelslags solvens och likviditet. Revisionen styrs och övervakas av finansministeriet.

Andelsaffären Elanto bedrev sparkasseverksamhet till den 15 mars 1995, då andelslaget till Helsingfors tingsrätt inlämnade en ansökan om

inledande av saneringsförfarande vid andelslaget enligt lagen om företagssanering (47/93). Helsingfors tingsrätt beslutade den 27 mars 1995 att företagssaneringsförfarande skall inledas vid Andelsaffären Elanto.

Det sammanlagda beloppet av depositionerna i Andelsaffären Elanto uppgick 15.3.1995 till ca 621 milj. mk. Antalet sparkassekonton var sammanlagt ca 44 500. Av depositionerna hade över 90 % tagits emot i åtta kontor (medlemserviceavdelningar), som har terminalkontakt med huvudkontoret. Andelsaffären Elanto hade sammanlagt 105 kontor där sparkassedeponier mottogs. Tillsynen över Andelsaffären Elantos sparkasseverksamhet har utövats av finansministeriet och revisorerna vid Tilintarkastusrengas Oy.

Hösten 1993 ledde Andelslaget Eka-koncernens ekonomiska svårigheter till en betydande depositionsflykt ur andelslagets sparkassa och slutligen till att saneringsförfarande enligt lagen om företagssanering inleddes vid Andelslaget Eka-koncernen. För att depositionsflykten inte skulle sprida sig till sparkassorna i andra andelslag som bedrev sparkasseverksamhet, stiftades i december 1993 en lag om tryggnad av deponenternas fordringar i andelslag som bedriver sparkasseverksamhet (1361/93). Denna lag trädde i kraft den 1 januari 1994.

Enligt 1 § lagen om tryggnad av deponenternas fordringar i andelslag som bedriver sparkasseverksamhet tryggas deponier som gjorts i sparkassan så som stadgas i nämnda lag, om ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet blir insolvent på det sätt som lagen avser. Ett andelslag är insolvent på det sätt som avses i lagen i fråga om saneringsförfarande enligt lagen om företagssanering (47/93) har inletts i andelslaget.

Enligt 2 § tryggas ett tillgodohavande som grundar sig på en deposition som gjorts i en sparkassa genom att depositionskapitalet inlöses till staten innan andelslaget blir insolvent. Inlösningen sker på yrkande av räkningshavaren på de villkor som statsrådet fastställer närmare. Beslut om inlösning av en deposition fattas av finansministeriet.

Enligt 7 § betalas de medel som behövs för inlösning av deponier av statens medel. De säkerheter som ställs för tryggnad av sparkassedeponier i enlighet med 17 c § lagen om andelslag (247/54) gäller till förmån för staten till det belopp för vilket staten har

beslutat inlösa räkningshavarnas deponier.

Lagen om tryggnad av deponenternas fordringar i andelslag som bedriver sparkasseverksamhet trädde i kraft den 1 januari 1994. Enligt 13 § 2 mom. kan deponier som efter att lagen har trätt i kraft har gjorts i sparkassan i ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet inte tryggas med stöd av lagen.

Det uppkommer dock problem i fråga om de deponier som tagits emot av Andelsaffären Elanto om man handlar med stöd av den gällande lagen. För det första får de deponenter, vilkas deponier inte inlöses, tillbaka sina medel mycket långsamt, eftersom deponierna betalas antingen med de medel som försäljningen av den egendom som Andelsaffären Elanto pantförskrivit som säkerhet för deponierna inbringar eller med intäkterna av Andelsaffären Elantos affärsverksamhet enligt vad tingsrätten hösten 1995 bestämmer i saneringsprogrammet. Tidtabellen för realiseringen av den egendom som utgör säkerhet för deponierna beror på saneringsprogrammet, och återbetalningen av deponierna till deponenterna kan dröja flera år.

För det andra leder den gällande lagen till att Andelsaffären Elantos sparkassedeponier behandlas sinsemellan olika beroende på när deponien har gjorts. Detta har vanliga smådeponier, vilket Andelsaffären Elantos sparkassedeponier med några få undantag är, synnerligen svårt att förstå, i synnerhet eftersom Andelslaget Eka-koncernens samtliga sparkassedeponier inlöstes till staten endast omkring ett år tidigare.

Sparkassedeponierna har bland deponenterna uppfattats som en riskfri placeringsform jämförbar med bankdeponier. Denna uppfattning förstärktes ytterligare när Andelslaget Eka-koncernens sparkassedeponier inlöstes till staten.

Av anförda skäl kan det inte anses rimligt att staten inlöser endast en del av Andelsaffären Elantos sparkassedeponier.

I denna proposition föreslås att till 13 § fogas ett nytt 3 mom., enligt vilket sådana deponier som efter den 1 januari 1994 har gjorts i ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet utan hinder av 2 mom. tryggas med stöd av lagen. Inlösningen av sådana deponier förutsätter dock att andelslagets i 1 § 2 mom. avsedda insolvens har börjat före den 1 april 1994. Om ett andelslag som bedriver sparkas-

severksamhet blir insolvent så som avses i lagen efter den tidpunkt som nämns i denna proposition skall 2 mom. tillämpas, och av depositioner som har gjorts i ett sådant andelslag tryggas endast de depositioner som har gjorts före den 1 januari 1994.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

När saneringsansökan inlämnades den 15 mars 1995 hade Andelsaffären Elanto sammanlagt ca 621 milj. mk i sparkassedepositioner. Av dessa depositioner var ca 135 milj. mk sådana som gjorts i Andelsaffären Elantos sparkassa före den 1 januari 1994 och vilkas kapital staten är skyldig att inlösa enligt gällande lag. Med stöd av den föreslagna ändringen skall staten inlösa också kapitalet i fråga om depositioner som har gjorts efter den 1 januari 1994, sammanlagt högst ca 486 milj. mk.

I syfte att trygga sparkassedepositionerna har andelsaffären Elanto till finansministeriet överlåtit de säkerheter som 17 c§ lagen om andelslag förutsätter. Värdet på säkerheterna har uppskattats till ca 700 milj. mk. Säkerheterna gäller till beloppet av de depositioner som inlöses till förmån för staten. Staten får i enlighet med en tidtabell som bestäms i saneringsprogrammet tillbaka de medel som har använts till inlösning av depositionerna. Efter-

som värdet på säkerheterna har uppskattats vara större än beloppet av sparkassedepositionerna, torde inlösningen av depositionerna inte åsamka någon förlust för staten.

Propositionen ansluter sig till tilläggsbudgetpropositionen för 1995.

3. Ärendets beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

4. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Regeringen kommer inom kort att avlåta en proposition med förslag till ändring av 3 kap. lagen om andelslag. Syftet med nämnda proposition är att precisera de stadganden som gäller andelslagens sparkasseverksamhet.

5. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att den har antagits och blivit stadfäst.

Med stöd av vad som anförs ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

L a g**om ändring av 13 § lagen om tryggande av deponenternas fordringar i andelslag som bedriver sparkasseverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut

fogas till 13 § lagen den 22 december 1993 (1361/93) ett nytt 3 mom. som följer:

13 §

delslaget före den 1 april 1995 har blivit insolvent på det sätt som avses i 1 § 2 mom.

Utan hinder av vad som stadgas i 2 mom. tryggas med stöd av denna lag depositioner som har gjorts i sparkassan hos ett andelslag som bedriver sparkasseverksamhet, om an-

Denna lag träder i kraft den 1995.

Helsingfors den 24 maj 1995

Republikens President
MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Iiro Viinanen*